The Interpretation Issues of some Stipulations from the Penal Law of the Republic of Moldova, Regarding the Sex Offences Aggravating Circumstances

Problemele interpretării unor prevederi din legea penală a Republicii Moldova, vizând circumstanțele agravante ale infracțiunilor privind viața sexuală

Sergiu BRÎNZĂ*

Abstract

In the framework of this article, there are analyzed the bearings concerning the penal responsibility application for the offences, provided by art.171 and 172 from the Penal Code of the Republic of Moldova, in the face of the following aggravating circumstances: the second perpetration of the offence by the same offender; the conscious perpetration of the offence against an minor; the conscious perpetration of the offence against an pregnant woman; the perpetration of the offence by two or more persons; the offence perpetration by deliberate contamination with an venereal disease; the offence perpetration against the person in care, under protection, at education or under the treatment of the offender etc. In the view of things of the stipulations of the Resolution of the Plenum of the Supreme Court of the Republic of the Moldova nr.17/2005, there are performed several annotations and remarks important for the practicians involved in the application process of the penal responsibility regarding the sex offences. The respective content is followed on by relevant examples from the judicial practice, a thing that facilitates the interpretation intercession.

Keywords:

rape, violent actions of sexual nature, sexual rapport, sexual act, aggravating circumstances

* Profesor universitar, Doctor habilitat în drept, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova, Chişinău, Republica Moldova.

BRINZA, S., (2010) The Interpretation Issues of some Stipulations from the Penal Law of the Republic of Moldova, Regarding the Sex Offences Aggravating Circumstances in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010

În Hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova, nr.17 din 7.11.2005, despre practica judiciară în cauzele din categoria infracţiunilor privind viaţa sexuală (în continuare – Hotărârea Plenului nr.17/2005)[1], pct.7-17 sunt consacrate explicaţiilor referitoare la circumstanţele agravante ale violului (art.171 al Republicii Moldova (în continuare – CP RM)) şi acţiunilor violente cu caracter sexual (art.172 CP RM). În cadrul acestui studiu, prin prisma respectivelor explicaţii, ne vom expune punctul de vedere asupra circumstanţelor agravante stabilite la alin.(2) şi (3) art.171 şi alin.(2) şi (3) art.172 CP RM.

Vom începe[2] cu aceea că, la lit.a) alin.(2) art.171 şi lit.a) alin.(2) art.172 CP RM, se prevede răspunderea pentru violul/acţiunile violente cu caracter sexual săvârşite de o persoană care anterior a săvârşit o faptă prevăzută la alin.(1) art. 171/172 CP RM. În pct.7 al Hotărârea Plenului nr.17/2005, este prezentat un set de recomandări privind aplicarea de către instanţele judecătoreşti a acestor prevederi normative. Având exemplul unor speţe, să vedem cum ar funcţiona aceste recomandări.

Astfel, într-un caz, la 29.12.1994, M.M. împreună cu P.A. au comis un act de tâlhărie asupra lui C.P., cu care M.M. prin violenţă şi-a satisfăcut pofta sexuală în formă perversă. După care, împreună, cu deosebită cruzime l-au omorât pe C.P. La 11.03.1995, M.M. şi P.A. au săvârşit un act de tâlhărie asupra minorei R.V., acaparând bunuri ale acesteia în valoare de 115 lei. Apoi, prin violenţă, şi-au satisfăcut cu ea pofta sexuală în formă perversă.[3]

Aşadar, suntem în prezenţa a două cazuri de satisfacere prin constrângere a poftei sexuale în forme perverse, infracţiune prevăzută la art.103[1] CP RM din 1961 (corespunde cu acţiunile violente cu caracter sexual, infracţiune prevăzută la art.172 CP RM). Într-adevăr, M.M. şi C.P. au săvârşit repetat această infracţiune. Or, conform pct.7 din Hotărârea Plenului nr.17/2005, violul şi acţiunile violente cu caracter sexual se consideră săvârşite repetat, dacă făptuitorul a comis anterior alt viol sau alte acţiuni cu caracter sexual, cu condiţia că acesta nu a fost condamnat pentru vreuna din aceste fapte şi că nu a expirat termenul de prescripţie.

Observăm că toate aceste condiţii ale repetării de infracţiuni sunt prezente în speţa analizată. Mai mult, condiţiile din speţă sunt conforme şi cu o altă regulă din pct.7 al Hotărârii Plenului nr.17/2005: „Dacă raporturile sexuale şi/sau acţiunile cu caracter sexual au fost realizate cu două sau mai multe victime, chiar în cazul unei întreruperi de scurtă durată între aceste raporturi (acţiuni), trebuie aplicată dispoziţia de la lit.a) alin.(2) art.171 sau, după caz, lit.a)

[1] Buletinul Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova, 2006, nr.3, pp. 11-14.

[2] Vezi şi articolul Sergiu, Brânză, "Sugestii în legătură cu redefinirea noţiunii de viol în legislaţia penală a Republicii Moldova", Jurnalul de Studii Juridice, Nr.1-2/iunie, 2010, p. 131

[3] Hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova nr.4-1r/a-8/2002 din 29.04.2002 // Moldlex

BRINZA, S., (2010) The Interpretation Issues of some Stipulations from the Penal Law of the Republic of Moldova, Regarding the Sex Offences Aggravating Circumstances in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010

alin.(2) art.172 CP RM". De asemenea, remarcăm că cele două infracţiuni, care se succed, sunt infracţiuni identice: în art.103[1] CP RM din 1961, răspunderea atât pentru satisfacerea prin constrângere a poftei sexuale în forme perverse săvârşită de un grup de persoane, cât şi satisfacerea prin constrângere a poftei sexuale în forme perverse săvârşită asupra unui minor, era stabilită la acelaşi alineat, alineatul 2; în art.172 CP RM, circumstanţele agravante „repetat" şi „cu bună-ştiinţă asupra unui minor" sunt prevăzute, la fel, de acelaşi alineat, alineatul (2).

De aceea, în raport cu cele două infracţiuni de satisfacere prin constrângere a poftei sexuale în forme perverse, s-a procedat corect, efectuându-se calificarea potrivit alin.2 art.103[1] CP RM din 1961 (se are în vedere agravanta „de o persoană care a mai săvârşit anterior o astfel de infracţiune".

Înseamnă oare aceasta că, în condiţiile legii penale în vigoare, privitor la speţele enunţate mai sus, am putea aplica lit.a) alin.(2) art.172 CP RM? Nu, nu înseamnă. Pentru că prevederile de la lit.a) alin.(2) art.171 sau, după caz, lit.a) alin.(2) art.172 CP RM nu mai prevăd răspunderea pentru violul/acţiunile violente cu caracter sexual <u>săvârşite simplamente repetat</u>. Aşa cum au prevăzut altădată. Or, de lege lata, la lit.a) alin.(2) art.171 şi lit.a) alin.(2) art.172 CP RM se prevede răspunderea pentru violul/acţiunile violente cu caracter sexual <u>săvârşite de o persoană care anterior a săvârşit o faptă prevăzută la alin.(1) art. 171/172 CP RM.</u> Aşadar, conform legii în vigoare, repetarea infracţiunii reclamă condiţii în plus.

Iată de ce, lit.a) alin.(2) art.171 CP RM nu este aplicabilă atunci când se atestă succesiunea a două sau mai multor infracţiuni identice prevăzute la alin.(2) art.171 CP RM. De asemenea, rezultă că lit.a) alin.(2) art.172 CP RM nu este aplicabilă atunci când se atestă succesiunea a două sau mai multor infracţiuni identice prevăzute la alin.(2) art.172 CP RM. În astfel de cazuri, aceste infracţiuni se califică de sine stătător, conform regulilor concursului de infracţiuni.

În acelaşi timp, rezultă că lit.a) alin.(2) art.171 CP RM este aplicabilă atunci când se atestă succesiunea a două sau mai multor infracţiuni identice prevăzute la alin.(1) art.171 CP RM. De asemenea, rezultă că lit.a) alin.(2) art.172 CP RM este aplicabilă atunci când se atestă succesiunea a două sau mai multor infracţiuni identice prevăzute la alin.(1) art.172 CP RM.

În alt context, circumstanţa agravantă **„cu bună-ştiinţă asupra unui minor"** este prevăzută la lit.b) alin.(2) art.171 şi lit.b) alin.(2) art.172 CP RM. În Hotărârea Plenului nr.17/2005, acestei circumstanţe agravante îi este dedicată explicaţia de la pct.8: „Răspunderea pentru violul sau acţiunile violente cu caracter sexual, săvârşite cu bună-ştiinţă asupra unui minor, poate surveni numai dacă făptuitorul cunoştea cu certitudine vârsta victimei (din maniera de conduită a acesteia, din aspectul ei exterior sau din alte surse). Eroarea de fapt cu privire la vârsta victimei, posibilă în anumite cazuri speciale şi în împrejurări concrete specifice, în care făptuitorul şi-a putut eventual forma convingerea că victima are

BRINZA, S., (2010) The Interpretation Issues of some Stipulations from the Penal Law of the Republic of Moldova, Regarding the Sex Offences Aggravating Circumstances in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010

depăşită vârsta de 18 ani, atunci când aceasta este dovedit, exclude imputarea acestui semn calificativ (vârsta victimei este cu puţin sub .. 18 ani, iar datorită proceselor de accelerare arată mai în vârstă) ".

Iată doar două cazuri, când s-a stabilit prezenţa circumstanţei agravante „cu bună-ştiinţă asupra unui minor": la 13.06.1999, încorporat în serviciul militar şi aflat în permisiune la locul de trai, prin înţelegere prealabilă cu o persoană neidentificată, C.M. a violat şi şi-a satisfăcut prin constrângere pofta sexuală în forme perverse în privinţa minorei D.N.[1]; în noaptea de 1.01.2002, între orele 2.00 şi 4.00, fiind în stare de ebrietate, în satul Ruseni, raionul Edineţ, C.I. i-a cauzat leziuni corporale uşoare minorei B.C. Apoi, aplicând forţa fizică, şi-a satisfăcut pofta sexuală în forme perverse.[2]

În aceste cazuri, victima infracţiunii a avut vârsta cuprinsă între 14 şi 18 ani. Aceasta pentru că, în ipoteza infracţiunilor prevăzute la art.171 şi 172 CP RM (art.102 şi 103[1] CP RM din 1961), referitor la vârsta victimei, legiuitorul a fixat trei baremuri:

- vârsta sub 14 ani;
- vârsta între 14 şi 18 ani;
- vârsta peste 18 ani.

În primele două cazuri, sunt avute în vedere calităţi agravante distincte ale victimei. Dacă vârsta victimei este sub 14 ani, va opera o altă circumstanţă agravantă, cea prevăzută la lit.b) alin.(3) art.171 sau lit.a) alin.(3) art.172 CP RM.

Trebuie de menţionat că eroarea de fapt, despre care se menţionează în pct.8 al Hotărârii Plenului nr.17/2005, are o dublă semnificaţie:

- eroare asupra vârstei victimei;
- eroare asupra circumstanţei agravante a infracţiunii.

Caracterizată sintetic ca eroare asupra calităţii agravante a victimei infracţiunii, eroarea dată nu poate să nu fie luată în consideraţie la aplicarea răspunderii penale:

- dacă făptuitorul presupune, în mod întemeiat, că victima a împlinit majoratul, iar aceasta nu corespunde realităţii, nu-i poate fi imputată circumstanţa agravantă prevăzută la lit.b) alin.(2) art.171 sau lit.b) alin.(2) art.172 CP RM. Aceasta nu înseamnă însă că făptuitorul nu va răspunde pentru infracţiunea corespunzătoare în formă neagravată sau în prezenţa altor circumstanţe agravante, a căror prezenţă nu poate fi pusă la îndoială;
- dacă făptuitorul consideră eronat că victima nu a împlinit majoratul (deşi în realitate aceasta are împlinită, la momentul săvârşirii infracţiunii, vârsta

[1] Decizia Colegiului penal al Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova nr.1ca-96/2000 din 27.06.2000 // Moldlex

[2] Hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova nr.4-1re-19/2007 din 29.01.2007 // Moldlex

BRINZA, S., (2010) The Interpretation Issues of some Stipulations from the Penal Law of the Republic of Moldova, Regarding the Sex Offences Aggravating Circumstances in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010

de 18 ani), cele săvârşite urmează a fi calificate conform art.27 şi lit.b) alin.(2) art.171/art.27 şi lit.b) alin.(2) art.172 CP RM.

O altă circumstanţă agravantă, comună pentru infracţiunea de viol şi infracţiunea de acţiuni violente cu caracter sexual, este **„săvârşit cu bună ştiinţă asupra unei femei gravide"** (lit.b[1]) alin.(2) art.171/lit.b[1]) alin.(2) art.172 CP RM).

Violul/acţiunile violente cu caracter sexual săvârşite cu bună-ştiinţă asupra femeii gravide presupune îndeplinirea cumulativă a două condiţii: 1) victima să fie o femeie gravidă, şi 2) făptuitorul să manifeste bună-ştiinţă în privinţa a ceea că victima se află în această stare.

Aşadar, în primul rând, victima trebuie, la momentul săvârşirii faptei, să aibă calitatea specială de femeie gravidă. Se consideră gravidă femeia din momentul concepţiei până la momentul începerii naşterii. Pentru calificarea infracţiunii nu contează nici vârsta sarcinii, nici gradul de viabilitate a produsului de concepţie. Nu este relevantă nici împrejurarea dacă victima intenţiona să ducă sarcina până la naştere sau dacă intenţiona să întrerupă artificial sarcina. La fel, nu importă dacă graviditatea are o cauză naturală sau una artificială (fecundarea artificială sau implantarea embrionului). Nu influenţează asupra calificării nici dacă, în rezultatul infracţiunii, a fost sau nu distrus produsul de concepţie. Toate aceste împrejurări pot fi luate în consideraţie doar la individualizarea pedepsei.

Mai sus am consemnat că cea de-a doua condiţie pe care trebuie s-o întrunească ipoteza săvârşirii infracţiunii prevăzute la lit.b[1]) alin.(2) art.171/lit.b[1]) alin.(2) art.172 CP RM, este ca făptuitorul să manifeste bună-ştiinţă în privinţa aflării victimei în starea de graviditate. Cu alte cuvinte, pentru ca făptuitorului să-i fie imputabilă răspunderea agravată, acesta trebuie să fi avut cunoştinţă în concret despre graviditatea victimei (din surse medicale, datorită unor relaţii de familie sau de serviciu, datorită faptului că sarcina era evidentă etc.). Sub acest aspect, vinovăţia făptuitorului trebuie dovedită în concret, nefiind suficientă simpla prezumţie că făptuitorul a prevăzut că victima ar putea fi gravidă întrucât este femeie. Dacă făptuitorul nu ştia despre graviditatea victimei în genere, răspunderea penală la fel nu-i poate fi agravată în baza lit.b[1]) alin.(2) art.171/lit.b[1]) alin.(2) art.172 CP RM.

În concluzie, în contextul săvârşirii violului/acţiunilor violente cu caracter sexual cu bună-ştiinţă asupra femeii gravide, sintagma „cu bună-ştiinţă" denotă că, la momentul săvârşirii faptei, făptuitorul cunoştea cu certitudine despre starea de graviditate a victimei.

O altă circumstanţă agravantă, comună pentru infracţiunea de viol şi infracţiunea de acţiuni violente cu caracter sexual, este **„de două sau mai multe persoane"** (lit.c) alin.(2) art.171/lit.c) alin.(2) art.172 CP RM). La această circumstanţă agravantă se referă explicaţiile din pct.9 al Hotărârii Plenului nr.17/2005: „Ca viol sau acţiune violentă cu caracter sexual, săvârşite de două sau mai multe persoane, sunt calificate nu doar acţiunile persoanelor care au săvârşit raportul sexual (actul de homosexualism, actul de lesbianism (a se citi –

BRINZA, S., (2010) The Interpretation Issues of some Stipulations from the Penal Law of the Republic of Moldova, Regarding the Sex Offences Aggravating Circumstances in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010

actul de homosexualitate n.a.) sau satisfacerea poftei sexuale în forme perverse), dar şi acţiunile persoanelor, care, prin aplicarea constrângerii fizice sau psihice faţă de victimă, au făcut posibilă săvârşirea acţiunii sexuale respective".

Reieşind din această explicaţie, este posibil ca una din persoanele, care săvârşeşte infracţiunea prevăzută la art.171 sau 172 CP RM, să aplice constrângerea fizică sau psihică nu în paralel cu raportul sexual (actul de homosexualitate sau satisfacerea poftei sexuale în forme perverse), realizat de o altă persoană, dar înainte de o asemenea acţiune. Considerăm că trebuie calificată conform lit.c) alin.(2) art.171/lit.c) alin.(2) art.172 CP RM fapta persoanei care aplică constrângerea fizică sau psihică nemijlocit înainte ca cealaltă persoană să realizeze raportul sexual (actul de homosexualitate sau satisfacerea poftei sexuale în forme perverse). Dacă, în această ipoteză, din cauze independente de voinţa făptuitorilor care acţionează de comun acord, nu s-a reuşit să se realizeze raportul sexual (actul de homosexualitate sau satisfacerea poftei sexuale în forme perverse), atunci ambii făptuitori trebuie să răspundă potrivit art.27 şi lit.c) alin.(2) art.171/ art.27 şi lit.c) alin.(2) art.172 CP RM. Or, executarea laturii obiective a infracţiunii comise de comun acord a început. Însă, nu s-a izbutit desfăşurarea activităţii infracţionale până la momentul de consumare.

Totodată, este posibil ca constrângerea fizică sau psihică să fie aplicată la o etapă mai timpurie a activităţii infracţionale. Se are în vedere crearea intenţionată de condiţii pentru săvârşirea infracţiunii prevăzute la art.171 sau 172 CP RM, nu nemijlocit înainte de realizarea raporturilor sexuale (actului de homosexualitate satisfacerii poftei sexuale în forme perverse). Dacă, din cauze independente de voinţa făptuitorului, infracţiunea nu-şi va produce efectul, atunci fapta îi va fi calificată conform art.26 şi 171/art.26 şi 172 CP RM. Dacă acest făptuitor cunoştea că pregăteşte infracţiunea care va fi săvârşită de două sau mai multe persoane, atunci calificarea acţiunilor lui trebuie făcută conform art.26 şi lit.c) alin.(2) art.171/art.26 şi lit.c) alin.(2) art.172 CP RM.

În aceleaşi condiţii, dacă infracţiunea îşi va produce efectul, contribuţia prealabilă a făptuitorului respectiv – catalogată, de exemplu, ca înlăturare de obstacole – urmează a fi calificată în conformitate cu alin.(5) art.42 şi lit.c) alin.(2) art.171/alin.(5) art.42 şi lit.c) alin.(2) art.172 CP RM. Adică drept complicitate la infracţiunea corespunzătoare săvârşită de două sau mai multe persoane (alte două sau mai multe persoane decât complicele).

În pct.9 al Hotărârii Plenului nr.17/2005, se menţionează: „Violul şi/sau acţiunile violente cu caracter sexual, săvârşite de două sau mai multe persoane, trebuie deosebite de complicitatea la aceste infracţiuni, când faptele comise sunt calificate potrivit alin.(5) art.42, raportat la art.171 sau 172 CP RM. Complicele la viol şi/sau acţiunile violente cu caracter sexual este persoana care: a ademenit victima într-un loc dinainte convenit, comod pentru săvârşirea infracţiunii; a pus la dispoziţie mijlocul său de transport, în scopul săvârşirii infracţiunii; a pregătit mijloacele necesare aducerii victimei în imposibilitate de a se apăra ori de a-şi

BRINZA, S., (2010) The Interpretation Issues of some Stipulations from the Penal Law of the Republic of Moldova, Regarding the Sex Offences Aggravating Circumstances in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010

exprima voinţa; a săvârşit cu victima un raport sexual şi/sau un act de homosexualism, de lesbianism sau satisfacerea poftei sexuale în forme perverse în mod benevol, creând imediat condiţiile pentru comiterea violului şi/sau a acţiunilor violente cu caracter sexual de către alte persoane, cu care a intrat în înţelegere prealabilă etc."

Putem remarca că toate exemplele de complicitate la infracţiunile prevăzute la art.171 sau 172 CP RM, specificate în cadrul recomandării reproduse mai sus, se referă la complicitatea anterioară. Dar complicitatea poate fi şi concomitentă, atunci când contribuţia e acordată în cursul executării infracţiunii. Schimbarea poziţiei victimei sau dezbrăcarea ei în procesul săvârşirii raportului sexual (actului de homosexualitate sau satisfacerii poftei sexuale în forme perverse), când se profită de imposibilitatea victimei de a se apăra ori de a-şi exprima voinţa, reprezintă tocmai exemple de complicitate concomitentă la infracţiunile prevăzute la art.171 sau 172 CP RM. Ele reprezintă exemple de complicitate, şi nu de coautorat, pentru că nu constau în executarea parţială a laturii obiective a infracţiunilor respective. Ele constituie contribuţii cu rol de ajutor acordat autorului violului sau al acţiunilor violente cu caracter sexual.

Următoarea circumstanţă agravantă pe care o vom supune examinării este **„însoţit(e) de contaminarea intenţionată cu o boală venerică"** (lit.e) alin.(2) art.171/lit.d) alin.(2) art.172 CP RM). Privitor la această circumstanţă agravantă, în Hotărârea Plenului nr.17/2005, la pct.11, se face recomandarea următoare: „Prin contaminarea intenţionată cu o boală venerică ... în urma violului ori a acţiunilor violente cu caracter sexual, se are în vedere transmiterea agenţilor acestor boli pe cale sexuală. Tipul bolii venerice (sifilisul, şancrul moale, blenoragia, boala Nicolas-Favre etc.) nu are însemnătate la calificarea faptei conform lit.e) alin.(2) art.171 sau lit.d) alin.(2) art.172 CP RM. Este obligatoriu ca făptuitorul să cunoască că suferă de o boală venerică... El trebuie să manifeste intenţia, directă sau indirectă, faţă de contaminarea cu o boală venerică... Calificarea suplimentară conform art.211 ... CP RM nu este necesară".

În legătură cu aceasta, prezintă relevanţă următoarea speţă: A.A. a fost învinuit de aceea că, în primăvara anului 1997, într-un apartament de pe str.Kiev, municipiul Chişinău, fiind în stare de ebrietate, în prezenţa fiului său, i-a cerut fiicei sale A.M., în vârstă de 8 ani să se dezbrace. Alungându-şi fiul din odaie, profitând de starea de neputinţă a fiicei sale şi ameninţând-o, a violat-o. Ştiind că este bolnav de o boală venerică, a contaminat-o cu gonoree şi vulvovaginită gonococică.[1]

Din cele menţionate, reiese că contaminarea victimei cu o altă boală decât cea venerică exclude aplicarea circumstanţei agravante analizate. Noţiunea de boală venerică nu trebuie identificată cu noţiunea de boală transmisă pe cale sexuală. Iată de ce, transmiterea hepatitelor virale B, C, D etc., prin săvârşirea

[1] Decizia Colegiului penal al Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova nr.1ra-16/2005 din 25.01.2005 // Moldlex

BRINZA, S., (2010) The Interpretation Issues of some Stipulations from the Penal Law of the Republic of Moldova, Regarding the Sex Offences Aggravating Circumstances in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010

violului sau a acţiunilor violente cu caracter sexual, nu poate antrena aplicarea agravantei stabilite la lit.e) alin.(2) art.171 sau lit.d) alin.(2) art.172 CP RM.

Sub un alt aspect, este necesar ca, faţă de urmările prejudiciabile sub formă de contaminare cu o boală venerică, făptuitorul să manifeste intenţia directă sau indirectă. Manifestarea imprudenţei – sub formă de neglijenţă sau încredere exagerată – exclude aplicarea răspunderii agravante conform lit.e) alin.(2) art.171 sau lit.d) alin.(2) art.172 CP RM. În context, trebuie de menţionat, că pare a fi dificilă delimitarea dintre contaminarea cu o boală venerică, presupunând intenţia indirectă, şi contaminarea cu o boală venerică presupunând încrederea exagerată. Comun pentru ambele cazuri este că făptuitorul prevede posibilitatea contaminării cu o boală venerică a victimei. Totuşi, în ipoteza încrederii exagerate, spre deosebirea de cea a intenţiei indirecte, conştiinţa şi voinţa făptuitorului sunt nu indiferente faţă de contaminarea victimei, dar sunt îndreptate spre preîntâmpinarea acesteia. Deosebirea dintre intenţia indirectă şi încrederea exagerată rezultă *ex re*, adică din materialitatea faptei. În cazul încrederii exagerate, făptuitorul contează pe experienţă, pe cunoştinţele de ordin medical, pe impactul mijloacelor de protecţie având un efect antimicrobian etc. Făptuitorul prevede posibilitatea abstractă a contaminării victimei. În contrast, în cazul intenţiei indirecte, făptuitorul prevede posibilitatea reală a producerii acestei urmări prejudiciabile. El are o atitudine aprobativă în raport cu contaminarea victimei. Nu una negativă, de evitare, ca în situaţia încrederii exagerate.

Într-un alt registru, prezintă interes următoarea speţă: la 4.02.1999, fiind în stare de ebrietate, în pădurea de lângă iazul din partea de sud-est a oraşului Căinari, L.A., care ştia cu certitudine că este bolnav de sifilis, a săvârşit un raport sexual forţat cu M.O., în vârstă de 11 ani. Prin aceasta, a întreprins o tentativă de transmitere a acestei boli victimei.[1]

Aşadar, deşi făptuitorul a dorit contaminarea victimei cu o boală venerică, nu a izbutit, din cauze independente de voinţa lui. A fost condamnat în temeiul alin.5 art.102 „Violul" şi art.15, alin.4 art.107 „Sustragerea de la tratamentul bolii venerice şi transmiterea unei boli venerice" din Codul penal din 1961. Aceasta deoarece în legea penală anterioară, în art.102, nu se stabilea o circumstanţă agravantă de tipul cele de la lit.e) alin.(2) art.171 CP RM.

Cum s-ar califica fapta lui L.A. conform legii penale în vigoare? S-ar califica potrivit art.27 şi lit.e) alin.(2) art.171 CP RM. Aceasta deşi raportul sexual asupra victimei s-a realizat. Aceeaşi soluţie de calificare s-ar reţine, dacă raportul sexual nu s-ar realiza (din cauze independente de voinţa făptuitorului), dar s-ar produce contaminarea victimei cu o boală venerică. Astfel, putem observa dezavantajul esenţial al prevederii de la lit.e) alin.(2) art.171 CP RM (dar şi de la lit.d) alin.(2) art.172 CP RM): ea are ca efect dediferenţierea răspunderii penale

[1] Decizia Colegiului penal al Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova nr.1r/a-156/2001 din 27.11.2001 // Moldlex

BRINZA, S., (2010) The Interpretation Issues of some Stipulations from the Penal Law of the Republic of Moldova, Regarding the Sex Offences Aggravating Circumstances in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010

pentru viol şi acţiunile violente cu caracter sexual. Or, deşi nu-şi produce efectul doar circumstanţa agravantă, iese că, în ultima instanţă, nu-şi produce efectul întreaga infracţiune. Această dediferenţiere a răspunderii penale poate fi reparată pe calea abrogării prevederilor de la lit.e) alin.(2) art.171 şi lit.d) alin.(2) art.172 CP RM. Calitatea de ansamblu a legii penale n-ar avea de suferit, deoarece, aşa cum s-a procedat şi sub legea penală anterioară, violul sau acţiunile violente cu caracter sexual, pe de o parte, şi contaminarea intenţionată cu o boală venerică, pe de altă parte, ar fi calificate prin concurs: art.171/172 şi art.211 CP RM.

O altă circumstanţă agravantă, la care ne vom referi este **„însoţit(ă) de torturarea victimei”** (lit.f) alin.(2) art.171 CP RM/ lit.g) alin.(2) art.172 CP RM).

În această privinţă, la pct.11 al Hotărârii Plenului nr.17/2005, se menţionează: „Se consideră viol însoţit de torturarea victimei..., atunci când victimei i se provoacă dureri sau suferinţe puternice, fizice ori psihice (de exemplu, victima este supusă şocurilor electrice, este suspendată de mâini, este cauterizată cu agenţi termici sau chimici etc.). Violul săvârşit cu bună-ştiinţă în prezenţa unor persoane apropiate victimei trebuie, de asemenea, calificat potrivit lit.f) alin.(2) art.171 CP RM. În cazul unei asemenea calificări este necesar să se stabilească că făptuitorul în pornirea sa a avut intenţia de a cauza victimei dureri şi suferinţe deosebite, apreciate ca tortură”. Explicaţia dată se referă în egală măsură la prevederea de la lit.g) alin.(2) art.172 CP RM, cu diferenţele de rigoare.

Avem rezerve faţă de oportunitatea utilizării în această explicaţie a termenului „tortură”. Acest termen are o încărcătură semantică precisă, cea pe care legiuitorul o fixează în art.309[1] „Tortura” din Codul penal. La lit.f) alin.(2) art.171 CP RM/ lit.g) alin.(2) art.172 CP RM, se prevede răspundere nu pentru violul/acţiunile violente cu caracter sexual însoţite de tortură. Se prevede răspunderea pentru violul/acţiunile violente cu caracter sexual însoţite de torturare. Cu alte cuvinte, se are în vedere violul/acţiunile violente cu caracter sexual săvârşite cu deosebită cruzime sau din motive sadice.

Vom continua cercetarea noastră cu analiza circumstanţei agravante stabilite la lit.a) alin.(3) art.171 CP RM/lit.a[1]) alin.(3) art.172 CP RM, vizând **săvârşirea infracţiunii asupra persoanei care se află în grija (îngrijirea), sub ocrotirea, protecţia, la educarea sau tratamentul făptuitorului**. Pentru realizarea agravantei trebuie să se constate că între făptuitor şi victimă există, la momentul săvârşirii faptei, un raport special. Acest raport îi permite făptuitorului să aibă autoritate sau influenţă asupra victimei, ori să-i inspire încredere.

În acest plan, poate fi adusă ca exemplu următoarea speţă din practica judiciară română: începând cu anul 1999, victima L.M.A. s-a aflat în întreţinerea făptuitorului şi a soţiei sale, în baza unei înţelegeri intervenite între cei doi soţi şi mama victimei. Începând cu luna februarie 2002, făptuitorul a pus la cale un plan minuţios prin care, în mai multe rânduri, a abuzat sexual de victimă în vârsta de 12 ani, împotriva voinţei ei, prin violenţă. Activitatea infracţională a

BRINZA, S., (2010) The Interpretation Issues of some Stipulations from the Penal Law of the Republic of Moldova, Regarding the Sex Offences Aggravating Circumstances in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010

făptuitorului s-a desfăşurat până la data de 31 martie 2002, când minora a scris un bilet de adio, descoperit de colegii de clasă, care l-au anunţat pe dirigintele minorei.[1] Observăm, că, în situaţia descrisă, victima s-a aflat în întreţinerea făptuitorului. Traducând aceasta în termenii uzitaţi la lit.a) alin.(3) art.171/lit.a[1]) alin.(3) art.172 CP RM, victima s-a aflat sub ocrotirea făptuitorului. Or, victima se află sub ocrotirea făptuitorului, atunci când ultimul are calitatea de tutore sau de curator în raport cu victima, sau când acesta şi-a asumat în fapt sarcina de a ocroti un minor.

De asemenea, circumstanţa agravantă „victima se află în îngrijirea, ocrotirea, educarea, paza sau în tratamentul făptuitorului"[2] a fost atestată în următoarele cazuri: *medicul stomatolog, care are în tratament o pacientă între 14-18 ani, a săvârşit un viol asupra acesteia[3]; violul a fost săvârşit asupra unei minore bolnave de către un medic curant, fiind irelevant că minora nu aparţine circumscripţiei în care funcţionează medicul[4]; antrenorul a săvârşit violul asupra unei eleve minore din grupa de cărei pregătire sportivă se ocupa.*[5]

Într-un caz similar, s-a dispus că, în mod greşit, instanţa de fond a reţinut concursul dintre infracţiunea de incest şi infracţiunea de viol în formă neagravată, ignorând agravanta violului „victima se află în îngrijirea, ocrotirea, educarea, paza sau în tratamentul făptuitorului; aceasta chiar dacă este vorba de săvârşirea violului de către tată asupra fiicei sale minore.[6] Într-adevăr, părintele este cel care asigură grija, ocrotirea şi educarea copilului său. Însă, nici noţiunea „părinte", nici noţiunea „persoana care asigură grija, ocrotirea, protecţia, educarea sau tratamentul victimei", nu sunt echivalente cu conceptul „rudă (în raport cu cealaltă persoană care întreţine raportul sexual sau în raport cu victima) pe linie dreaptă până la gradul trei inclusiv, precum şi pe linie colaterală (frate, soră, văr primar)", concept care funcţionează în contextul componenţei de infracţiune, prevăzută la art.201 „Incest" din Codul penal al Republicii Moldova. Cu alte cuvinte, aplicarea art.201 CP RM este compatibilă cu aplicarea prevederilor de la lit.a) alin.(3) art.171 CP RM.

În cele ce urmează, ne focalizăm atenţia asupra unei circumstanţe agravante care este descrisă oarecum diferit în art.171 şi 172 CP RM:

---

[1] Curtea Supremă de Justiţie, secţia penală, decizia nr.937/2003 // www.iccj.ro/cautare.php?id=10216

[2] Această circumstanţă, prevăzută la lit.b) alin.2 art.197 din Codul penal român din 1968, este similară cu circumstanţa prevăzută la lit.a) alin.(3) art.171 CP RM.

[3] Tribunalul jud.Hunedoara, decizia nr.995/1973 // *Papadopol V., Popovici M.* Repertoriu alfabetic de practică judiciară în materie penală pe anii 1969-1975, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1977, p. 349.

[4] Tribunalul Suprem, decizia nr.1258/1976 // *Papadopol V., Popovici M.* Repertoriu alfabetic de practică judiciară în materie penală pe anii 1976-1980, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1982, p. 335.

[5] Tribunalul Suprem, decizia nr.2871/1976 // Ibidem.

[6] Curtea Supremă de Justiţie, decizia nr.87/1993, Dreptul, 1994, nr.3, p. 117.

BRINZA, S., (2010) The Interpretation Issues of some Stipulations from the Penal Law of the Republic of Moldova, Regarding the Sex Offences Aggravating Circumstances in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010

- „unei persoane minore în vârstă de până la 14 ani" (lit.b) alin.(3) art.171 CP RM);
- „unei persoane despre care se ştia cu certitudine că nu a atins vârsta de 14 ani".
- În esenţă, pentru realizarea agravantei date, trebuie îndeplinite două condiţii:
- victima să nu fi împlinit vârsta de 14 ani la momentul săvârşirii infracţiunii;
- făptuitorul să fi cunoscut această împrejurare.

În practica judiciară, s-a considerat că aceste condiţii sunt acumulate în următoarele cazuri: la 30.09.2000, la o oră de seară, C.V. şi D.I., ambii în stare de ebrietate, prin înţelegere prealabilă au atras-o prin înşelăciune pe minora B.E. (în vârstă de 9 ani) în subsolul unei case de locuit de pe str. Piaţa Unirii, municipiul Chişinău. În subsol, aplicând violenţa şi profitând de starea de neputinţă a victimei, ambii făptuitori au violat-o şi şi-au satisfăcut în privinţa victimei pofta sexuală în forme perverse[1]; la 11.09.2001, aproximativ la ora 13.00, pe imaşul din apropierea satului Bardar, judeţul Chişinău, C.L. şi J.G. au săvârşit, în privinţa lui P.T. (în vârstă de 12 ani) câte o tentativă de viol şi câte un act de satisfacere prin constrângere a poftei sexuale în forme perverse[2]; la 20.06.2002, aflându-se pe str.Iazului, municipiul Chişinău, T.O. s-a apropiat de minorul E. (în vârstă de 10 ani) şi, prin constrângere fizică, precum şi profitând de starea de neputinţă a victimei, şi-a satisfăcut pofta sexuală în forme perverse[3]; la 25.07.2004, aproximativ la ora 11.00, în satul Sireţ, raionul Străşeni, A.Gh. a săvârşit o tentativă de viol, asupra minorei G.M. (în vârstă de 7 ani), după care, în privinţa aceleiaşi victime, şi-a satisfăcut pofta sexuală în forme perverse.[4]

Menţionăm, că, la calificarea erorii de fapt cu privire la calitatea agravantă a victimei, sunt aplicabile ideile expuse cu prilejul analizei circumstanţei agravante „cu bună-ştiinţă asupra unui minor", cu deosebirile de rigoare.

În continuare, obiectul analizei îl va reprezenta circumstanţa agravantă stabilită la lit.c) alin.(3) art.171/lit.b) alin.(3) art.172 CP RM. Se are în vedere **contaminarea intenţionată cu maladia SIDA, în legătură cu săvârşirea violului sau a acţiunilor violente cu caracter sexual**.

Condiţiile în care circumstanţa agravantă analizată funcţionează sunt: 1) făptuitorul cunoaşte că suferă de maladia SIDA; 2) între săvârşirea raportului

[1] Decizia Colegiului penal al Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova nr.1ca-72/2002 din 2.04.2002 // Moldlex

[2] Decizia Colegiului penal al Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova nr.1ca-87/2002 din 16.04.2002 // Moldlex

[3] Hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova nr.1re-59/2004 din 27.09.2004 // Moldlex

[4] Decizia Colegiului penal al Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova nr.1ra-440/2005 din 30.06.2005 // Moldlex

BRINZA, S., (2010) The Interpretation Issues of some Stipulations from the Penal Law of the Republic of Moldova, Regarding the Sex Offences Aggravating Circumstances in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010

sexual (actului de homosexualitate sau satisfacerii poftei sexuale în forme perverse) cu victima şi maladia SIDA de care aceasta s-a contaminat există legătură cauzală; 3) faţă de urmările prejudiciabile sub formă de contaminare cu maladia SIDA a fost manifestată intenţia – directă sau indirectă.

Aplicarea prevederii de la lit.c) alin.(3) art.171/lit.b) alin.(3) art.172 CP RM exclude calificarea suplimentară potrivit art.212 CP RM. Aceasta reiese din art.118 CP RM.

Suntem de acord cu cele menţionate de S.Şcerba: „Folosirea de către cel suferind de maladia SIDA a mijloacelor mecanice sau de alt gen de protecţie (de exemplu, a prezervativului) nu exclude vinovăţia subiectului... Nici unul din aceste mijloace nu exclud cu totul posibilitatea nimeririi virusului HIV în organismul celuilalt partener sexual".[1]

În ce priveşte delimitarea condamnării cu maladia SIDA, săvârşită cu intenţie indirectă, de contaminarea cu maladia SIDA, săvârşită cu încredere exagerată, este oportun a apela la explicaţiile pe care le-am prezentat cu prilejul analizei agravantei „însoţit(e) de contaminarea intenţionată cu o boală venerică".

În continuare, datorită similitudinii pe care o comportă, vom supune atenţiei circumstanţele agravante stabilite la lit.d)-f) alin.(3) art.171/lit.c)-e) alin.(3) art.172 CP RM. Se au în vedere ipotezele când violul sau acţiunile violente cu caracter sexual:

- au cauzat din imprudenţă o vătămare gravă a integrităţii corporale sau a sănătăţii;
- au provocat din imprudenţă decesul victimei;
- au provocat alte urmări grave.

Oricare din aceste urmări sunt determinate cauzal fie de constrângerea fizică sau psihică, fie de însuşi raportul sexual (actul de homosexualitate sau satisfacerea poftei sexuale în forme perverse).

Circumstanţele agravante analizate nu se aplică dacă, după săvârşirea violului sau a acţiunilor violente cu caracter sexual, victima este lăsată în primejdie, în rezultat producându-se din imprudenţă vătămarea gravă a integrităţii corporale sau a sănătăţii ori decesul victimei. În acest caz, calificarea se va face conform alin.(1) art.171/alin.(1) art.172 şi lit.a) sau b) alin.(2) art.163 „Lăsarea în primejdie" din Codul penal.

Aplicarea oricăreia din circumstanţele agravante analizate exclude necesitatea calificării suplimentare conform art.149 sau 157 CP RM. Aceasta rezultă din art.118 CP RM.

Atragem atenţia asupra unei explicaţii din pct.15 al Hotărârii Plenului nr.17/2005: „Dacă în timpul violului sau al acţiunilor violente cu caracter sexual, victimei i-a fost cauzată vătămarea intenţionată gravă a integrităţii corporale sau a sănătăţii, acţiunile făptuitorului urmează a fi calificate prin concurs de

[1] *Şerba S.* Soţialjnaia opasnostj i ugolovno-pravovîe posledstvia zarajenia VIC-infekţiei, Ugolovnoe pravo, 1998, nr.3, pp. 33-38.

BRINZA, S., (2010) The Interpretation Issues of some Stipulations from the Penal Law of the Republic of Moldova, Regarding the Sex Offences Aggravating Circumstances in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010

infracţiuni, în baza art.151 şi, respectiv, 171 sau 172 CP RM". Am analizat ipoteza dată în una din publicaţiile anterioare.[1] Am ajuns la concluzia că nici soluţia, formulată în pct.17 al Hotărârii Plenului nr.17/2005, nici oricare altă soluţie, pe care ne-ar pune-o la dispoziţie legea penală în vigoare, nu ar fi una perfectă. Soluţia, pe care ne-o sugerează instanţa supremă, are ca efect tragerea de două ori la răspundere penală pentru aceeaşi constrângere fizică. De aceea, alegem o alternativă, care, deşi nu este nici ea perfectă, este favorabilă făptuitorului: aplicarea doar a art.171 sau 172 CP RM, fără invocarea art.151 CP RM. Cu această ocazie, precizăm că noţiunea „alte urmări grave" (lit.f) alin.(3) art.171/lit.e) alin.(3) art.172 CPRM) nu cuprinde ipoteza vătămării intenţionate grave a integrităţii corporale sau a sănătăţii. În caz contrar, s-ar echivala, după gradul de pericol social, vătămarea intenţionată gravă cu vătămarea gravă săvârşită din imprudenţă. Fiind dezvoltată, această idee ar putea duce la concluzii şi mai absurde: că noţiunea „alte urmări grave", specificată la art.171 sau 172 CP RM, cuprinde şi cazul omorului intenţionat. Şi atunci nu mai e decât un pas până la soluţia ineptă, care de-a lungul anilor le este recomandată instanţelor judecătoreşti în pct.17 al Hotărârii Plenului Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova, nr.9 din 15.11.1993, cu privire la practica judiciară în cazurile despre omorul premeditat[2]: a califica omorul însoţit de viol atât conform normei care stabileşte răspunderea pentru omorul însoţit de viol, cât şi conform normei care stabileşte răspunderea pentru violul ce a avut urmări (extrem de) grave. Soluţia este ineptă, pentru că făptuitorul a cauzat moartea o singură dată, iar din calificare rezultă că el ar fi cauzat-o de două ori.

Luând în consideraţie toate aceste argumente, solicităm încă o dată legiuitorului să completeze Codul penal după cum urmează:

- art.171 CP RM să fie completat cu alineatul (4), având următorul conţinut:
- „(4) Raportul sexual săvârşit prin vătămarea intenţionată gravă a integrităţii corporale sau a sănătăţii
- se pedepseşte cu închisoare de la 15 la 20 de ani sau cu detenţiune pe viaţă";
- art.172 CP RM să fie completat cu alineatul (4), având următorul conţinut:
- „(4) Homosexualitatea sau satisfacerea poftei sexuale în forme perverse, săvârşite prin vătămarea intenţionată gravă a integrităţii corporale sau a sănătăţii
- se pedepseşte cu închisoare de la 15 la 20 de ani sau cu detenţiune pe viaţă".

[1] *Brînză S., Stati V.* Calificarea infracţiunilor privind viaţa sexuală: controverse şi soluţii, Revista Naţională de Drept, 2007, nr.4, nr.5, pp. 2-10

[2] Culegere de hotărâri ale Plenului Curţii Supreme de Justiţie (mai 1974-iulie 2002), Chişinău, 2002, pp. 304-312.

BRINZA, S., (2010) The Interpretation Issues of some Stipulations from the Penal Law of the Republic of Moldova, Regarding the Sex Offences Aggravating Circumstances in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010

Finalmente, în legătură cu cele menţionate mai sus, formulăm următoarele concluzii:

- prevederea de la lit.a) alin.(2) art.171 CP RM nu este aplicabilă atunci când se atestă succesiunea a două sau mai multor infracţiuni identice prevăzute la alin.(2) art.171 CP RM. De asemenea, rezultă că prevederea de la lit.a) alin.(2) art.172 CP RM nu este aplicabilă atunci când se atestă succesiunea a două sau mai multor infracţiuni identice prevăzute la alin.(2) art.172 CP RM. În astfel de cazuri, aceste infracţiuni se califică de sine stătător, conform regulilor concursului de infracţiuni. În acelaşi timp, rezultă că lit.a) alin.(2) art.171 CP RM este aplicabilă atunci când se atestă succesiunea a două sau mai multor infracţiuni identice prevăzute la alin.(1) art.171 CP RM. De asemenea, rezultă că lit.a) alin.(2) art.172 CP RM este aplicabilă atunci când se atestă succesiunea a două sau mai multor infracţiuni identice prevăzute la alin.(1) art.172 CP RM;
- dacă făptuitorul presupune, în mod întemeiat, că victima a împlinit majoratul, iar aceasta nu corespunde realităţii, nu-i poate fi imputată circumstanţa agravantă prevăzută la lit.b) alin.(2) art.171 sau lit.b) alin.(2) art.172 CP RM. Aceasta nu înseamnă însă că făptuitorul nu va răspunde pentru infracţiunea corespunzătoare în formă neagravată sau în prezenţa altor circumstanţe agravante, a căror prezenţă nu poate fi pusă la îndoială. Dacă făptuitorul consideră eronat că victima nu a împlinit majoratul (deşi în realitate aceasta are împlinită, la momentul săvârşirii infracţiunii, vârsta de 18 ani), cele săvârşite urmează a fi calificate conform art.27 şi lit.b) alin.(2) art.171/art.27 şi lit.b) alin.(2) art.172 CP RM;
- noţiunea „alte urmări grave", utilizată la lit.f) alin.(3) art.171/lit.e) alin.(3) art.172 CP RM, nu cuprinde ipoteza vătămării intenţionate grave a integrităţii corporale sau a sănătăţii. În caz contrar, s-ar echivala, după gradul de pericol social, vătămarea intenţionată gravă cu vătămarea gravă săvârşită din imprudenţă.

BRINZA, S., (2010) The Interpretation Issues of some Stipulations from the Penal Law of the Republic of Moldova, Regarding the Sex Offences Aggravating Circumstances in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010

References:

Codul penal român din 1968

Culegere de hotărâri ale Plenului Curţii Supreme de Justiţie (mai 1974-iulie 2002), Chişinău, 2002,

Curtea Supremă de Justiţie, decizia nr.87/1993, Dreptul, 1994, nr.3,

Decizia Colegiului penal al Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova nr.1ca-87/2002 din 16.04.2002 // Moldlex

Hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova nr.4-1r/a-8/2002 din 29.04.2002 // Moldlex

Hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova nr.1re-59/2004 din 27.09.2004 // Moldlex

Decizia Colegiului penal al Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova nr.1ra-440/2005 din 30.06.2005 // Moldlex

Hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova nr.4-1re-19/2007 din 29.01.2007 // Moldlex

Tribunalul jud.Hunedoara, decizia nr.995/1973 // *Papadopol V., Popovici M.* Repertoriu alfabetic de practică judiciară în materie penală pe anii 1969-1975, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1977, p. 349.

Tribunalul Suprem, decizia nr.1258/1976 // *Papadopol V., Popovici M.* Repertoriu alfabetic de practică judiciară în materie penală pe anii 1976-1980, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1982, p. 335.

Curtea Supremă de Justiţie, secţia penală, decizia nr.937/2003 // www.iccj.ro/cautare.php?id=10216

Buletinul Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova, 2006, nr.3, pp. 11-14.

Brînză S., Stati V. (2007). Calificarea infracţiunilor privind viaţa sexuală: controverse şi soluţii, Revista Naţională de Drept, nr.4, nr.5

Brânză, S. (2010). *Sugestii în legătură cu redefinirea noțiunii de viol în legislația penală a Republicii Moldova*, în Jurnalul de Studii Juridice, Nr.1-2/iunie, 2010, p. 131

Şerba S. (1998). Soţialjnaia opasnostj i ugolovno-pravovîe posledstvia zarajenia VIC-infekţiei, Ugolovnoe pravo, nr.3

BRINZA, S., (2010) The Interpretation Issues of some Stipulations from the Penal Law of the Republic of Moldova, Regarding the Sex Offences Aggravating Circumstances in Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2/2010